

**SPECIAL
DOSSIER :**
25 jaar
van de Raad

Inhoudsopgave

	Woord vooraf	3
	Speciaal dossier « 25 jaar van de Raad »	4
1	Inleiding	4
2	De zilveren bruiloft van de Raad en zijn Ondervoorzitter	4
3	Korte historiek van het sociaal overleg in België	6
	3.1 Het sociaal overleg	6
	3.2 Het ontstaan van het sociaal overleg	6
	3.3 Het sociaal overleg binnen de drie Gewesten	8
4	De Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	9
	4.1 Historiek van de Raad en van het Brussels sociaal overleg	9
	4.2 Samenstelling van de Raad	13
	4.3 Instanties van de Raad	13
	4.3.1 De Plenaire zitting	13
	4.3.2 De Raad van Bestuur	14
	4.4 Bevoegdheden van de Raad	14
	4.4.1 Bevoegdheid van overleg - Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité	14
	4.4.2 Bevoegdheid van studie, advies en aanbeveling	16
	4.4.3 Specifieke opdrachten	18
	4.5 Nieuwe missies verleend in 2014 en 2015	19
5	Besluit	20
6	Interviews	21
	6.1.1 Interview met Mijnheer Jan De Brabanter	21
	6.1.2 Interview met Mevrouw Myriam Gérard	24
7	Terugblik met foto's van 25 jaar activiteiten...	27

De Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest neemt akte van de oprichting van de nieuwe Brusselse regering en wenst de nieuwe Ministers en Staatssecretarissen veel succes toe met de ontwikkeling tijdens de komende legislatuur van een dynamisch en ambitieus beleid voor het Brussels gewest, zijn ondernemingen en zijn inwoners.

Happy Birthday ESRBHG!

Volwassen ben je vanaf je 18 jaar, maar vanaf de leeftijd van 25 jaar begint “the Real Life” en kan je niet langer meer afhankelijk zijn van ouders, voogd of instanties. Dan sta je op eigen benen. Dat is ook zo voor onze ESRBHG in Brussel. De opeenvolgende staatsvormingen en het groeiproces naar een volwaardig Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben dit ook bespoedigd en versterkt!

Verder in het dossier van dit feestnummer mag blijken dat de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de test van volwassenheid en van zelfstandigheid ruimschoots heeft doorstaan. Met Cum laude als het u mij vraagt!

Ongepaste pretentie of navelstaarderij? Natuurlijk niet want de verdiensten van nut en efficiëntie van deze organisatie zijn volledig voor rekening van zij die ons voorgedaan zijn: de leidinggevende ambtenaren, de deskundige medewerkers van ‘beneden tot boven’ en alle vertegenwoordigers of experts van de werkgevers- en werknemersorganisaties die tijd nog moeite hebben gespaard om alle werkzaamheden met deskundigheid en verantwoordelijkheidszin te volgen en in goede banen te leiden.

Uiteraard hebben we het hier over een overheidsinstantie die gefinancierd moet worden vanuit de middelen van het Gewest, maar waar we ontzettend prat kunnen op gaan is de “Free Speech” en de onafhankelijkheid jegens Regering, partij of organisaties. Dit is meteen ook de enige garantie op slagen, op objectieve en evenwichtige bijdragen tot de politieke besluitvorming. We hebben vandaag de mond vol van burgerparticipatie en inspraak vanuit de samenleving. Dat is precies waar het om gaat bij de ESRBHG: alle geledingen van het sociaal-economisch middenveld – en dus van de Brusselse samenleving – zijn present, actief en betrokken.

Staat u mij toe om ze even op te sommen en om ze bij deze ook te feliciteren en te bedanken voor de 25 jaar inzet en betrokkenheid?

Happy Birthday dus ook aan de drie grote vakbondskoepels ACV, ABVV en ACLVB, aan BECI, het Verbond der Ondernemingen te Brussel, aan BRUXEO, de Confederatie die de Brusselse socialprofitondernemingen en aan de Kamer van de Middenstand die de diverse middenstandorganisaties groepeerd die in Brussel actief zijn: IZEO, vereniging voor zelfstandigen en kmo-bedrijfsleiders; KKHB, de Kamer van Koophandel te Brussel, het UCM ‘Mouvement Bruxelles’, UNIZO Brussel en de FVB - Federatie Vrije Beroepen vzw (aangesloten bij UNIZO); het LVZ - Liberaal Verbond voor Zelfstandigen; UNPLIB - Union Nationale des Professions Libérales et Intellectuelles de Belgique, SDI - het Syndicaat der Zelfstandigen & KMO's en de FPLI - La Fédération des Professions Libérales et Intellectuelles du SDI (aangesloten bij SDI) en het SNI - Syndicat Neutre pour Indépendants. Een lange lijst van organisaties met lange tentakels in de verste uithoeken van de Brusselse samenleving en het sociaal-economisch speelveld met één enkel ambitie: Make Brussels Great Again.

Jan De Brabanter – Voorzitter

Inleiding

*Op 8 september 2019 heeft de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna « de Raad ») zijn **25-jarig bestaan** gevierd!*

*Voor deze gelegenheid bieden wij u een **speciaal dossier** aan dat gewijd is aan het sociaal overleg in het Brussels Gewest en aan de 25 jaar die sinds de ordonnantie van 1994 houdende oprichting van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn verstreken. We geven hierin een overzicht van het Belgisch sociaal overleg in het algemeen en de kenmerken en uitdagingen ervan en komen terug op de ontwikkelingen en gebeurtenissen die de Raad in deze kwart eeuw hebben gekenmerkt. Ter afsluiting van dit dossier hebben wij de huidige Voorzitter van de Raad, Mijnheer Jan De Brabanter, en een voormalig Voorzitster, Mevrouw Myriam Gérard, verzocht om hun voorspellingen inzake de toekomst van het sociaal overleg in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met ons te delen.*

De zilveren bruiloft van de Raad en zijn Ondervoorzitter

We hadden geen betere getuige van de geschiedenis, avonturen en evolutie van de Raad kunnen vinden dan **Mijnheer Philippe Vandenaabeele**, zijn huidige Ondervoorzitter (ACLVB, vertegenwoordiger van de vakbondsbank).

Philippe Vandenaabeele was er immers bij toen de Raad zijn eerste stapjes zette en nog een eenvoudige beheers-vzw was. Hij was niet alleen aanwezig bij de oprichting, maar heeft er ook aan bijgedragen, gezien hij altijd al overtuigd is geweest van de sociale en economische voordelen van het sociaal overleg in Brussel. Wanneer hij erover spreekt, dan is dit met emotie, maar vooral met grote trots, omdat hij een Raad heeft gezien die durfde, soms aarzelde en groeide, om uiteindelijk een eigen karakter te smeden, totdat hij een essentiële speler van het sociaal overleg in Brussel is geworden.

Om deze onafgebroken trouw aan onze instelling te benadrukken, hebben wij het woord gegeven aan Mijnheer Philippe Vandenaabeele om dit speciaal dossier over de 25ste verjaardag van de Raad in te leiden.

In 1988 liet Philippe Moureaux, toenmalig Minister van het Brussels Gewest in de Regering Martens VIII, een koninklijk besluit tot oprichting van een Brusselse Gewestelijke Economische en Sociale Raad goedkeuren.

Dit was in een tijd dat Brussel nog niet zozeer “brusselde”, verstrikt als Brussel was in de institutionele en communautaire meanders van ons land.

De sociale partners lieten zich echter niet van de wijs brengen. Ze hebben het instrument aangegrepen en het in werking gezet. De uitdaging werd door beide banken gedeeld: hun stem bij de politieke besluitvormers laten horen.

In 1989 werd het Brussels Gewest het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het gewestelijk bestuur nam een specifieke Brusselse wending en het Gewest moest zich dringend van een “100% made in Brussels”-overleginstrument voorzien.

In het begin deden de sociale partners meer aan knutselwerk dan aan spitstechnologie : een koninklijk besluit dat niet de kracht van een ordonnantie had, het ontbreken van een kader en middelen voor de Raad, de verplichting om gebouwen van andere instellingen te “kraken” (met dank aan de toenmalige BGDA), een groot gebrek aan menselijke middelen, ... maar ook de onervarenheid van de sociale partners, het ontbreken van een overlegtraditie in Brussel en de actoren van de andere Gewesten die zich afvroegen “wat is dat voor iets?”. De vakbonden en werkgeversorganisaties vroegen luidkeels om een echte Raad, met een Secretariaat, medewerkers, een dotatie, een statuut en vooral... de ambitie om tot de opbouw van het Gewest bij te dragen door een sterke sociale dialoog te ontwikkelen.

Deze strijd - die een echte strijd was - heeft geleid tot de ordonnantie tot oprichting van de Raad made in Brussels, die vandaag 25 jaar oud is. Maar een verpakking volstaat niet om een inhoud te creëren.

Nog steeds moest men de politieke verantwoordelijken overtuigen van de toegevoegde waarde van een Economische en Sociale Raad. De Raad werd gezien als een noodzakelijk kwaad, als een verplichte stap voor heel wat wetteksten. Sommigen betwijfelden zelfs de echte loyaliteit van een Raad waarvan de leden niet noodzakelijkerwijs allemaal Brusselse ingezetenen zijn, in tegenstelling tot de verkozenen.

De sociale economie was het eerste onderwerp waarover de Raad een initiatiefadvies heeft uitgebracht, waarover lange discussies werden gevoerd om een evenwicht te vinden tussen de behoefte aan financiële steun voor ondernemingen van de sociale economie en de naleving van een eerlijke concurrentie ten overstaan van ondernemingen buiten de sociale economie.

De Raad van State was een bondgenoot van de Economische en Sociale Raad voor het Gewest, door herhaaldelijk het feit aan de kaak te stellen dat er hem nooit een wetstekst ter advies werd voorgelegd. Uiteindelijk heeft de Regering goede voornemens en gewoonten op het gebied van overleg aangenomen.

Belangrijker nog, de Raad is de broedplaats van de sociale dialoog in Brussel geworden door het overleg met de Regering te openen via het Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité (BESOC) dat, in tegenstelling tot de Raad, de sociale partners EN de Regering verenigt.

Het zwaartepunt van het Brussels sociaal overleg worden, was het hoofddoel van de Raad. Vandaag is dit een realiteit geworden. Daarnaast staat de Raad aan de wieg van verschillende akkoorden: het CET (Contract voor Economie en Tewerkstelling), de New Deal, de Strategie 2025 - Go4 Brussels 2025, enz.

De Raad is vandaag nog steeds in de maak, maar beschikt nu over een solide ervaring op het gebied van sociaal overleg, met standpunten die openlijk zijn, kritisch als het moet en ondersteunend als het kan. Het is een instelling die gericht is op de sociale en economische voorspoed van het Gewest, zijn inwoners en zijn economische actoren.

Gelukkige verjaardag, Raad!

Philippe Vandenaabeele – Ondervoorzitter

3. Korte historiek van het sociaal overleg in België

3.1 Het sociaal overleg

Wat is het **sociaal overleg**? Volgens het CRISP, het "Centre de Recherche et d'Information Socio-Politiques", verwijst het sociaal overleg naar "elke vorm van relaties tussen werkgeversorganisaties en vakbondsorganisaties (= de sociale partners) waarbij zich eventueel een Regering aansluit", of « besprekingen tussen de sociale partners en een Regering over economische en sociale aangelegenheden »¹.

3.2 Het ontstaan van het sociaal overleg

"De geschiedenis van het sociaal overleg is deze van actoren, en van instellingen die zij hebben gecreëerd om hun compromissen te concretiseren, in een specifieke historische context die van nature verandert, een context die actoren ondergaan en soms veranderen"².

Aan het einde van de 19de eeuw is het sociaal overleg geleidelijk aan op gang gekomen met de totstandbrenging van **collectieve relaties**, d.w.z. teksten waarover tussen vertegenwoordigers van arbeidersvakbonden en werkgevers werd onderhandeld en die tot doel hadden collectieve geschillen te beslechten. In het interbellum zag het zijn proces versnellen, met een periode waarin de eerste Paritaire Comités werden opgericht, voordat het uiteindelijk in de nasleep van de Tweede Wereldoorlog werd genormaliseerd. Het "**Sociaal Pact**", dat tijdens de oorlog in het geheim door werkgevers- en vakbondsvertegenwoordigers, hoge ambtenaren en politici werd voorbereid, is de grondtekst van een uitgebreid systeem van sociale zekerheid en sociaal overleg. Op basis van deze tekst definiëren de representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties zichzelf als "**sociale partners**".

"Sociaal pact" van 1944

Na meer dan een eeuw van arbeidersstrijd geeft het Pact blijk van een **verlangen naar sociale vrede** op basis van de volgende beginselen, die door de vertegenwoordigers van werkgevers en door de werknemersvakbonden worden aanvaard:

- De wederzijdse erkenning van de werkgevers- en vakbondsorganisaties vormt de basis voor sociale vrede en loyale samenwerking;

- Deze samenwerking heeft een gemeenschappelijk doel: de levensomstandigheden van de volledige bevolking verbeteren door middel van economische welvaart;
- De economische welvaart hangt af van de goede werking van de ondernemingen, die moeten worden bevorderd;
- De eerlijk bevonden verdeling van de inkomsten uit een groeiende productie moet worden gewaarborgd door de institutionalisering van de collectieve (of paritaire) onderhandelingen en van de sociale zekerheid;
- De verdeling van de productiviteitswinsten tussen lonen en opbrengsten wordt op het niveau van de bedrijfstak (of productiesector) bepaald.

Het Sociaal Pact is de bron van verschillende maatregelen die in 1944 werden genomen, waaronder de **aanzienlijke verhoging van de lonen** en de **oprichting van de RSZ**.

Eén jaar later, op 9 juni 1945, kregen de **Paritaire comités**, nog steeds in het verlengde van het Sociaal Pact, een wetelijk statuut. Deze comités, waarin vertegenwoordigers van de werkgevers en vertegenwoordigers van de werknemers van ondernemingen die soortgelijke activiteiten uitoefenen, zitting hebben, hebben tot taak collectieve arbeidsovereenkomsten te sluiten of sociale conflicten te voorkomen of op te lossen. Zij bestaan uit een gelijk aantal vertegenwoordigers van werkgeversorganisaties en vertegenwoordigers van vakbondsorganisaties.

Vanaf die datum kon een koninklijk besluit een bindende kracht geven aan de beslissingen die in gezamenlijk akkoord binnen een Paritair Comité worden genomen.

Vervolgens zal de wet van 20 september 1948 de **Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB)**³, de **Beroepsraden en de Ondernemingsraden** instellen. Het doel van deze wet op de institutionele organisatie van het sociaal overleg: vertegenwoordigers van de burgers in staat stellen om deel te nemen aan alle niveaus van het Belgische economische en sociale leven.

Eerst werd de CRB voorzien van een hoofdzakelijk adviserende functie op het gebied van nationale economische kwesties. Concreet richt hij elk advies of voorstel met betrekking tot deze kwesties tot een Minister of de wetgevende kamers. In de loop der tijd werden zijn bevoegdheden uitgebreid met onder meer de voorbereiding van de sociale dialoog, de terbeschikkingstelling van een ontmoetingsplaats voor de sociale partners en een informatie- en expertisetaak.

¹ Het CRISP. (2019). Vocabulaire politique - Concertation économique et sociale. Geraadpleegd op de website van het CRISP : <http://www.vocabulairepolitique.be/concertation-economique-et-sociale/>

² CASSIERS, I. et DENAYER, L. (2010). Construction et mutations de la concertation sociale, dans Etienne ARCO, et al., Dynamiques de la concertation sociale. Brussel : het CRISP

³ De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven. (2019). Het sociaal-economisch overleg. Geraadpleegd op de website van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven : <https://www.ccecrb.fgov.be/home/nl>

Naast de CRB werd bij wet van 29 mei 1952 de **Nationale Arbeidsraad**⁴ (NAR) ingesteld, waarmee aan het einde van de Tweede Wereldoorlog nog meer belang werd toegekend aan de vertegenwoordigers van de economische en sociale wereld, toen het gemeenschappelijk verlangen naar economische en sociale welvaart aantoonde dat het noodzakelijk was om een sterke dialoog tussen werkgevers en werknemers te ontwikkelen.

Tevens is de NAR belast met het voorleggen van adviezen of voorstellen aan de nationale uitvoerende of wetgevende macht met betrekking tot algemene sociale problemen. Naast deze raadgevende functie treedt de NAR “op als een soort **nationaal en interprofessioneel Paritair Comité**, dat het systeem van sectorale Paritair Comités overkoepelt”⁵. In België zijn deze **paritaire adviesorganen** op drie niveaus gestructureerd:

Figuur 1- Structuur van de paritaire adviesorganen in België

De periode van 1944 tot 1970 vormt tot op zekere hoogte **de bloeitijd van het sociaal overleg** in België. Naast de hierboven beschreven vooruitgang kunnen we ook de aanneming van de **Gemeenschappelijke verklaring over de productiviteit** (1954), de sluiting van het **1ste interprofessioneel akkoord** (1960) - een sociale programmering die voorziet in de organisatie van tweejaarlijkse paritaire onderhandelingen over de vaststelling van lonen, arbeidsvoorwaarden en sociale voordelen - en tot slot de beslissing om **de collectieve arbeidsovereenkomsten** een wettelijk statuut te geven (1968), vermelden. Het was ook in deze periode dat de tripartiete onderhandelingen tweeledig werden, waarbij de Staat meer autonomie en verantwoordelijkheden

overlaat aan de ontmoetingen tussen werkgevers en vakbonden.

De jaren **1970-1986** waren daarentegen een **episode van een achteruitgang in het sociaal overleg**. Dit werd beïnvloed door de slechte economische conjunctuur als gevolg van de twee olieschokken. Deze crisisfase bereikte haar hoogtepunt in de eerste helft van de jaren tachtig, **toen het sociaal overleg werd opgeschort, de lonen werden geblokkeerd en er indexsprongen werden gehanteerd**. De Staat treedt terug op het voorplan in het cenakel van het sociaal overleg. In die periode werd de eerste **competitiviteitsnorm** (1983) ingevoerd, die bepaalt dat de Belgische loonkosten niet sneller mogen stijgen dan de loonkosten van de zeven belangrijkste handelspartners van België.

De internationale context heeft vervolgens ertoe geleid dat de politieke autoriteiten in 1989 de loonvorming in België hebben omkaderd, door de Regering toe te laten om de lonen te blokkeren om zo het concurrentievermogen te vrijwaren (“wet op de vrijwaring van het concurrentievermogen”).

De **jaren 1990** werden gekenmerkt door mislukte pogingen om een nieuw Sociaal pact te bewerkstelligen. Het was ook in deze periode dat de lonen werden geïndexeerd aan de hand van een nieuwe index, de gezondheidsindex, om zo de loonstijgingen te beperken. Alleen de kaderwet van 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen geeft een nieuwe impuls aan het moeizaam sociaal overleg, met name door het openen van nieuwe hoofdstukken voor de onderhandelingen, zoals het levenslang leren.

Het is het thema van de vergrijzing van de bevolking en de uitdagingen van de financiering van de pensioenen die de **jaren 2000** van het Belgisch sociaal overleg hebben gekenmerkt (Generatiepact). Ook op het institutioneel vlak maakt België een periode door met sterke communautaire eisen voor een regionalisatie van het sociaaleconomisch beleid, die niet zonder gevolgen is of zal zijn voor de organisatie van het sociaal overleg zelf, zoals deze in de vorige eeuw werd opgezet.

Isabelle Cassiers en Luc Deniers⁶ zijn van mening dat na de “glorieuze en ingrijpende jaren dertig” het sociaal overleg zich in een **fase van geleidelijke herdefiniëring van de spelregels** bevindt, die verband houdt met de nieuwe sociaaleconomische gegevens (mondialisering en financialisering van de economie, delokalisaties, concurrentie en competitiviteit, rentabiliteitsvereisten,

⁽⁴⁾ De Nationale Arbeidsraad. (2019). Nationale Arbeidsraad. Geraadpleegd op de website van de Nationale Arbeidsraad : www.cnt-nar.be

⁽⁵⁾ PALSTERMAN, P. (2010). Le Conseil national du travail, dans Etienne ARCO, et al., Dynamiques de la concertation sociale. Bruxelles : Le CRISP.

⁽⁶⁾ CASSIERS, I., DENAYER, L. (2010). Concertation sociale et transformations socio-économiques en Belgique, de 1944 à nos jours, dans Etienne ARCO, et al., Les relations collectives du travail en Belgique. Brussel : het CRISP.

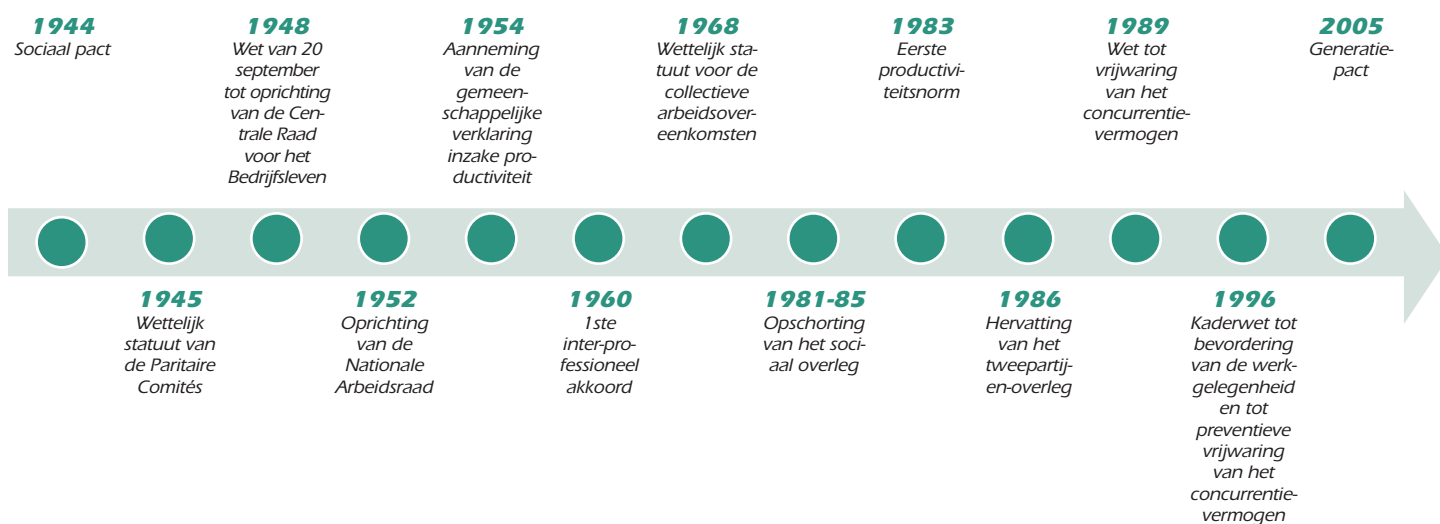
streven naar besparingen op de overheidsuitgaven, flexibiliteit van de arbeid, institutionele hervormingen, ...).

In 2009 merken de auteurs op dat de actoren van het sociaal overleg een **gemeenschappelijke visie** op de economische en sociale vooruitgang in een wereld die niet langer deze van 1944 is, moeten herdefiniëren...

Het onderwerp van de herdefiniëring van een gemeenschappelijk project is vandaag nog steeds actueel: tussen 2008 en 2017 kon er geen enkel interprofessioneel akkoord - een kaderakkoord dat om de twee jaar door

de vertegenwoordigers van de sociale partners van de privésector wordt gesloten - worden gevonden. Het sociaal overleg vereist echter het vermogen van de sociale partners om compromissen uit te werken. De actoren van het sociaal overleg moeten het hoofd bieden aan een internationale en nationale context waar ze geen vat op hebben en die de beweegruimte van de onderhandelingen beperkt. Ze gaan ervan uit dat ze, op basis van deze lange traditie van het Belgische sociaal overleg, het eens zullen worden om de grondslagen te leggen van een duurzame ontwikkeling op lange termijn in deze nieuwe wereld.

Enkele belangrijke data van het sociaal overleg in België

Figuur 2 - Enkele belangrijke data van het sociaal overleg in België

3.3 Het sociaal overleg binnen de drie Gewesten

Na de eerste **Staatshervorming** in 1970, die het begin van de federalisering inluide met de oprichting van de Gemeenschappen en het leggen van de grondslagen voor de Gewesten, werd de institutionele structuur van het nationaal sociaal overleg aangevuld met **raadplegings- en overleginstanties** op de gewestelijke en communautaire niveaus. Na verloop van tijd zullen deze twee niveaus hun eigen Economische en Sociale Raden zien ontstaan.

- Het "Comité économique régional pour la Wallonie", dat in 1972 werd opgericht. In 1983 zal het worden vervangen door de "Conseil économique et social de la Région Wallonne" (CESRW), voortaan de "Conseil économique, social et environnemental de Wallonie (CESE Wallonie)" genaamd⁷;

- De "Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen", die in 1971 werd ingesteld. In 1985 werden zijn opdrachten uitgebreid en werd hij de "**Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)**"⁸;

- De "Gewestelijke Economische Raad voor Brabant (GERB)" in 1971. De werking ervan zal in de jaren 1980 worden stopgezet, als gevolg van de institutionele impasse met betrekking tot het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Pas na de oprichting van de politieke instellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 1989 werd een Brusselse gewestelijke economische en sociale raad ingesteld. Deze zal in 1994 de "**Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ESRBHG)**" worden genaamd⁹.

⁷ Conseil économique, social et environnemental de Wallonie. (2019). Le Conseil économique, social et environnemental de Wallonie - Présentation. Geraadpleegd op de website van de Conseil économique, social et environnemental de Wallonie : <https://www.cesewallonie.be/>

⁸ Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen. (2019). Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen - Over ons. Geraadpleegd op de website van Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen : <https://www.serv.be/serv>

⁹ Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. (2019). Economische en Sociale Raad - Algemene voorstelling. Geraadpleegd op de website van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest : <https://www.esr.irisnet.be/nl>

Hoewel het sociaal overleg in België nauw verbonden blijft met het beleid dat onder de verantwoordelijkheid van de federale overheid valt, moet de **ontwikkeling van het gewestelijk sociaal overleg** in de voorbije twee decennia worden benadrukt. De regionalisatie van belangrijke onderdelen van het overheidsbeleid, met name het economisch beleid, is gepaard gegaan met een regionalisatie van het sociaal overleg, wat de representatieve werkgeversorganisaties en de representatieve werknemersorganisaties ertoe heeft aangezet om gewestelijke interne structuren te ontwikkelen.

Op basis van hun economische identiteit hebben de Gewesten zo ruimte geschapen voor een dialoog met de sociale partners, doorheen de oprichting van de **gewestelijke Economische en Sociale Raden**. Als gevolg hiervan konden de gewestelijke sociale partners over de gewestelijke beleidsprojecten worden geraadpleegd (economie, tewerkstelling, huisvesting, leefmilieu, mobiliteit, enz.).

In tegenstelling tot het federale niveau, dat het sociaal overleg via twee afzonderlijke instellingen organiseert (de NAR voor sociale aangelegenheden en de CRB voor economische aangelegenheden), hebben de Gewesten ervoor gekozen om het “sociaaleconomisch” overleg in éénzelfde orgaan - de “Economische en Sociale Raad” - samen te brengen.

De gewestelijke Economische en Sociale Raden zijn autonome instellingen van openbaar nut, die uit de gewestelijke begrotingen worden gefinancierd en rond **2 pijlers** zijn georganiseerd:

- **De bevoegdheid van raadpleging** door het geven van advies aan de Regering over gewestelijke aangelegenheden die een invloed hebben op het gewestelijke sociaaleconomische leven. Raadpleging is een manier om de sociale partners bij de politieke besluitvorming te betrekken, hoewel de adviezen niet bindend zijn voor de politieke macht.
- **De bevoegdheid van overleg** met de Regering met het oog op de bespreking en vaststelling van gemeenschappelijke globale richtsnoeren en prioriteiten op het economisch en sociaal gebied. Dit overleg, dat 3 actoren (de sociale partners en de Regering) samenbrengt, heeft tot doel een consensus te vinden met het oog op een gemeenschappelijke beslissing (= vorm van medebeslissing). Door het overleg worden de sociale partners dan ook partners in de politieke besluitvorming.

De institutionalisering van de gewestelijke Economische en Sociale Raden heeft de sociale partners in staat gesteld om, in verschillende mate naargelang de tijdgeest, zoals we in de historische analyse van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zullen zien, bij te dragen tot de sociaaleconomische ontwikkeling van hun Gewest, via hun **bijdragen** aan en met de openbare en politieke overheden.

4. De Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

4.1 Historiek van de Raad en van het Brussels sociaal overleg

Een eerste ontwerp van een structuur voor het Brussels sociaal overleg dateert van de voorlopige regionalisatiewetten van 1979 en het is een Koninklijk Besluit van **1988** dat de **Brusselse Gewestelijke Economische en Sociale Raad** opricht. Verrassend feit voor de lezer van vandaag: dit orgaan bracht, naast de sociale partners, Brusselse parlementsleden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers samen en werd voorgezeten door de Minister-president van de Brusselse executieve. Zoals we zullen zien, heeft het Brussels sociaal overleg sindsdien een lange weg afgelegd in termen van autonomie ten opzichte van de politieke macht.

Het gebouw van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De grote hervormingen van het Brusselse institutionele landschap in 1989¹⁰ vereisen een heroverweging van de organisatie en de structuren van het overleg. Het is een ordonnantie van **8 september 1994** die de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opricht. De Raad werd op 11 mei 1995 daadwerkelijk geïnstalleerd. De Raad verenigt dan enkel de interprofessionele sociale partners (paritaire samenstelling), die zich samen inzetten om tot gemeenschappelijke standpunten over sociaaleconomische aangelegenheden naar de gewestelijke Regering toe te komen.

Om de overlegbevoegdheid – vastgelegd in de ordonnantie van 1994 – tussen de sociale partners en de Regering over alle aangelegenheden die verband houden met gewestelijke ontwikkeling en planning te organiseren, werd bij ordonnantie van 16 januari **1997** het **Brussels Eco-**

⁽¹⁰⁾ Bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen.

nomisch en Sociaal Overlegcomité (BESOC) opgericht, een tripartiet orgaan waarin de Regering en de sociale partners worden verenigd.

Aanvankelijk verliep het sociaal overleg in Brussel in de brede zin van het woord zeer **geleidelijk** en soms moeizaam, dat moet worden erkend. De bijna 3 jaar tussen de oprichting van de Raad in 1994 en de installatie van het orgaan voor overleg met de Regering (BESOC) in 1997 getuigt hiervan. Uit de archieven van de Raad blijkt bijvoorbeeld dat herhaalde verzoeken om overleg met de Regering soms een dode letter bleven en dat de Regering "vergat" om belangrijke sociaaleconomische dossiers voor te leggen aan de Raad.

Verder noteren we dat er moest worden gewacht tot **2006** alvorens de Regering de Raad het **statuut van instelling van openbaar nut** toekende en het **personeelskader** vaststelde, zodat het beheer van het administratief team kon worden aangepast aan de opdrachten van de Raad. Het heeft de Raad heel wat tijd gevegd om zich als het zwaartepunt van het sociaal overleg in Brussel te profileren.

Wat het overleg betreft, moest de Raad zich vóór **2002** en de ondertekening van het "Sociaal Pact voor de Werkgelegenheid van de Brusselaars" tevreden stellen met een adviserende rol met betrekking tot het door de Regering gevoerde beleid. Vanaf 2002 zijn de sociale partners voor het eerst echte **actoren** in de ontwikkeling van beleidsplannen inzake werkgelegenheid geworden.

Een gedeelde vaststelling, samen met de dringende noodzaak om samen te handelen, ligt aan de basis van de paradigmaverschuiving. Sinds zijn oprichting kent het Brussels Gewest een hogere **werkloosheidsgraad** dan in de andere twee Gewesten, vooral onder jongeren. Meer dan de helft van de banen die in Brussel worden aangeboden, worden ingenomen door inwoners van de andere twee Gewesten, wegens een gebrek aan voldoende vaardigheden bij de Brusselse werkzoekenden, maar ook omwille van een fenomeen van discriminatie bij de aanwerving.

Daarom hebben de Brusselse Regering en de sociale partners vanaf 2002 besloten om het eens te worden over een reeks doelstellingen om de werkgelegenheidsgraad van de Brusselaars te verhogen, door de ondertekening van het **eerste tripartiete sociale akkoord** (Regering - Vakbonden - Werkgevers), het "Sociaal Pact voor de Werkgelegenheid van de Brusselaars" genaamd.

Bij elke legislatuur zullen er andere tripartiete sociale akkoorden volgen, die elk hun deel van de verwezenlijkingen aan de algemene doelstelling zullen toevoegen.

Sociaal Pact voor de Werkgelegenheid van de Brusselaars (SPWB)

Dit eerste tripartiete sociale akkoord is een **keerpunt** in de manier waarop het sociaal overleg wordt benaderd, dat traditioneel was beperkt tot het uitbrengen van adviezen en aanbevelingen door de sociale partners over regerings teksten. In dit geval komen de Regering en de sociale partners **doelstellingen** overeen die moeten worden behaald, met name **op het gebied van de werkgelegenheid**. Het hoofddoel is om de tewerkstelling van Brusselse werkzoekenden te bevorderen door alle vormen van discriminatie uit te sluiten en gelijkheid van kansen te waarborgen.

- Van de maatregelen die in het kader van dit pact ten uitvoer zijn gelegd, zullen we de volgende onthouden:
- Doelgericht maken en contractualisering van de economische expansiewetten;
- Bestrijding van discriminatie bij de aanwerving door middel van informatie- en bewustmakingscampagnes en opleidingen voor werkgevers en werknemers;
- De oprichting van Beroepsreferentiecentra (BRC), waarvan het eerste, gericht op de sector van de metaalproductie en de technologische industrie (IRISTECH+), in 2003 van start is gegaan;
- De bevordering van de inschakelingsvoorzieningen voor werkzoekenden, waaronder met name de beroepsdoorstromingspremie, de premie voor mentorschap in de onderneming en de invoering van taalcheques;
- De uitvoering van een sociaal noodplan in het kader van collectieve ontslagen¹¹.

Tijdens de legislatuur **2004-2009** veranderen het "Contract voor Economie en Tewerkstelling" (CET) en de "New Deal" de rol van de Raad, door de sociale partners te laten **deelnemen** aan de opvolging van de uitvoering van de acties en niet langer enkel aan het uitschrijven van de politieke prioriteiten.

Contract voor Economie en Tewerkstelling (CET)

In het verlengde van het Sociaal Pact voor de Werkgelegenheid van de Brusselaars werd in maart 2005 binnen het BESOC met de Brusselse Regering onderhandeld over het CET, dat werd aangenomen. Het werd vervolgens **verrijkt** met meer thematische plannen: Tewerkstellingsplan voor de Brusselaars (20 maart 2006), geïntegreerd Gewestelijk Plan om de overdracht van ondernemingen te vergemakkelijken (8 december 2006), Gewestelijk Innovatieplan (8 december 2006) en het Actieplan voor Jongeren (29 januari 2008).

⁽¹¹⁾ Samenwerkingsakkoord gesloten tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest, het Vlaams Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de interregionale mobiliteit van de werkzoekenden.

Ter uitvoering van een voorstel van het Actieplan voor Jongeren werd er ook onderhandeld over een “kaderakkoord” om hen een **eerste beroepservaring** te bieden, dat op 14 oktober 2008 binnen het BESOC werd ondertekend.

Eén van de verwezenlijkingen van het CET is dat **Actiris** (voorheen de Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling (BGDA)) zich eind maart 2006 heeft voorzien een beheerscontract dat de regels en voorwaarden beschrijft die nodig zijn voor de organisatie van zijn opdrachten, activiteiten en doelstellingen. Tevens werd een **samenwerkingsakkoord gesloten met het Vlaams en het Waals Gewest** op het gebied van de uitwisseling van werkaanbiedingen, waardoor het aantal door Actiris behandelde aanbiedingen kon worden verhoogd. Tot slot werd in juli 2006 ter uitvoering van één van beleidswerven van het CET het protocol van kaderakkoord ondertekend dat de oprichting van de **Beroepsreferentiecentra (BRC)** beoogde.

Pact voor Duurzame Stedelijke Groei (PDSG), omgedoopt tot “New Deal”

Om bepaalde verbintenissen die in de vorige tripartiete sociale akkoorden werden aangegaan, voort te zetten en uit te breiden, werd in 2010 en 2011 tussen de Brusselse sociale partners en Regering over de “New Deal” onderhandeld. Deze werd op 29 april 2011 officieel ondertekend. Hij verschilt echter van zijn “voorgangers” door het feit dat enerzijds de sociale partners voor het eerst verantwoordelijk zijn voor de **uitvoering** van bepaalde maatregelen van de New Deal en dat anderzijds een **nieuwe werkmethode** wordt ingevoerd ter bevordering van een betere coördinatie tussen de (lokale, gewestelijke en communautaire) actoren, die het niet of maar weinig gewoon zijn om samen te werken.

De belangrijkste verwezenlijkingen van de New Deal zijn:

- **De Jongeregarantie**, die in 2013 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van start ging met de oprichting van een dienst Youth Guarantee binnen Actiris, waardoor Brussel één van de eerste Gewesten werd om deze Europese aanbeveling te implementeren. Deze Jongeregarantiedienst werd bij het Actiris ingesteld, met op het programma 3.000 opleidingen, 2.000 stages en 1.000 banen voor een totaal van dus 6.000 aanbiedingen. Deze dienst zal zich in eerste instantie richten op het aanbod van overgangsstages (sindsdien omgedoopt tot “First Stages”).

- De oprichting van een **met de gemeenschapsoverheden uitgebreid BESOC**¹². Het eerste “uitgebreide BESOC” vond plaats op 11 december 2013, in aanwezigheid van de Ministers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Ministers van de twee Gemeenschappen die bevoegd waren voor onderwijs (Marie-Martine Schyns en Pascal Smet). De besprekingen spitsten zich vooral toe op de vraag hoe het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij de volgende thema’s kon worden betrokken: de Jongeregarantie, de bevolkingsgroei en het secundair onderwijs, de nood aan leerkrachten, de kwestie van het leren van talen en de mobiliteit tussen de gemeenschappen van de leerkrachten van het basisonderwijs.
- **De oprichting in april 2014 van een Observatorium van de referentieprijzen voor de overheidsopdrachten** binnen de Economische en Sociale Raad is een andere grote verwezenlijking in het kader van de Deal¹³. Dit Observatorium werd opgericht om de Brusselse aanbestedende overheden bij te staan bij het plaatsen van hun overheidsopdrachten, in het bijzonder voor wat betreft de analyse van prijzen van offertes waarvan wordt vermoed dat ze abnormaal laag zijn en die sociale dumpingpraktijken zouden kunnen verhullen.

De New Deal werd door het BISA¹⁴ (maart 2015) geëvalueerd op het vlak van het nut van de ingestelde coördinatievoorzieningen vanuit het oogpunt van de betrokken actoren. Hieruit blijkt met name dat het netwerk van heterogene actoren door de New Deal werd versterkt, waardoor de institutionele complexiteit, die zo kenmerkend is voor het Brussels Gewest, kan worden overstegen.

In 2015 wordt met de **Strategie 2025 - Go4 Brussels 2025** een verdere stap gezet in de samenwerking tussen politieke en sociaaleconomische actoren in Brussel. De sociale partners nemen niet alleen deel aan de vaststelling van de jaarlijkse politieke prioriteiten en de concrete uitvoering daarvan, maar ook **aan de balans en aan de evaluaties** van de gevoerde acties.

Al naargelang de pacts en in de loop der jaren hebben de Brusselse sociale partners steeds meer **gewicht** in het gewestelijk economisch en sociaal overleg gekregen. Sinds 2015 en de lancering van de Strategie 2025 - Go4 Brussels 2025, heeft de Economische en Sociale Raad een nieuwe manier van werken en overleg tussen de Brusselse Regering en de sociale partners, **de gedeelde prioriteiten**¹⁵, in gang gezet en voor bepaalde dossiers ingesteld.

⁽¹²⁾ Besluit van 28 mei 2015 de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 januari 1997 houdende oprichting van een Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité.

⁽¹³⁾ Ordonnantie van 3 april 2014 houdende oprichting van een Observatorium van de referentieprijzen voor de overheidsopdrachten binnen de Economische en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

⁽¹⁴⁾ Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse.

⁽¹⁵⁾ De « gedeelde prioriteiten » stemmen overeen met een geheel van belangrijke sociaaleconomische dossiers, waaraan de Brusselse Regering en sociale partners gezamenlijk werken.

Met deze gedeelde prioriteiten worden de Brusselse sociale partners voortaan in een zeer vroeg stadium bij het beleidsvormingsproces betrokken en nemen ze deel aan de verschillende fasen van de uitvoering, monitoring en evaluatie van deze beleidsvoeringen.

In dit opzicht vormt deze voorziening de laatste **grote stap voorwaarts**, in die zin dat de sociale partners de Regering tijdens de Sociale Top van februari 2019 op de hoogte hebben gebracht van hun voornemen om bij de volgende Regering dezelfde werkwijze te ondersteunen of zelfs een wettelijke basis te geven, door voor te stellen om ze in de ordonnantie van 8 september 1994 tot oprichting van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op te nemen.

Strategie 2025 - Go4 Brussels 2025

De Strategie 2025 voor Brussel (hierna "S2025" genoemd), die op **16 juni 2015** door de Brusselse gewestelijke Regering en sociale partners werd **aangenomen**, is een **globaal sociaaleconomisch plan** dat alle economische en sociale beleidsmaatregelen omvat die in het Brussels Gewest over een periode van 10 jaar moeten worden uitgevoerd. Het sluit aan op de tripartiete sociale akkoorden die sinds 2002 door de Brusselse Regering, de vertegenwoordigers van de representatieve werkgeversorganisaties en deze van de representatieve werknemersorganisaties werden ondertekend.

De S2025 heeft in het bijzonder tot **doel de Brusselse economie een impuls te geven** om de paradox van de economie van het Gewest om te buigen, waarbij Brussel weliswaar het belangrijkste tewerkstellingsgebied van het land en het op twee na rijkste Gewest van de Europese Unie is, maar Brussel ook het Gewest met de hoogste werkloosheidsgraad van België en met gemiddeld de armste inwoners van België is¹⁶. Daarnaast streeft de S2025 ook drie andere doelstellingen na, net name:

- De toekomst van het Gewest verzekeren tussen dit en 10 jaar om op de effecten van de bijzondere financieringswet vooruit te lopen;
- De ontsluiting van de bevoegdheden ten dienste van de Brusselaars en waken over een gecoördineerde toepassing van het gewestelijk en gemeenschapsbeleid;
- De sociaaleconomische krachten betrekken bij alle stadia van het proces.

In 2018 werd de Strategie 2025 voor Brussel omgedoopt tot "Strategie Go4 Brussels 2025", om de bekendheid ervan bij de Brusselaars te vergroten.

De S2025 bood de sociale partners de gelegenheid om de Regering een **originele en unieke overlegmethode** voor te stellen, de zogenaamde "gedeelde prioriteiten", die hen in staat stelt om in een zeer vroeg stadium bij het proces van beleidsontwikkeling te worden betrokken en om deel te nemen aan de verschillende fasen van de uitvoering, monitoring en evaluatie van dit beleid. Dit vernieuwende concept richt zich op verschillende hoofddoelstellingen van de S2025, die het voorwerp zijn van een "**samenwerking**" tussen de Brusselse Regering en sociale partners. Al heel wat verwezenlijkingen kunnen op het conto van deze werkwijze worden geschreven (Brusselse hervorming van het "doelgroepenbeleid", reorganisatie van de stages, integratie van de voorziening van de "dienstencheques" in het bevoegdheidsgebied van het Gewest...).

Van de **vele andere verwezenlijkingen** in het kader van de S2025, onthouden we:

- De ontwikkeling van een voorziening van steunmaatregelen voor tewerkstelling ten behoeve van specifieke doelgroepen in het Brussels Gewest;
- De opstelling en uitvoering van een Brusselse Small Business Act ter ondersteuning van KMO's en ter bevordering van het ondernemerschap;
- De hervorming van de steun aan ondernemingen op het gebied van economische expansie, buitenlandse handel en onderzoek naar wetenschappelijke innovatie;
- Een reeks grote overheidsinvesteringen die nodig zijn voor de ontwikkeling van het Gewest voor een totaal budget sinds 2014 van 354.410.258 €;
- Een belastinghervorming die een verschuiving doorvoert van de belastingen op arbeid (verlaging van 1,5% van de belastingen op het arbeidsinkomen) naar belastingen op grond (vervanging van de woonbonus door een abatement op de registratierechten tot 175.000 €);
- Het opstellen van een Gewestelijk Plan voor Circulaire Economie (GPCE) en een Brussels Industrieplan;
- De ontwikkeling van de Jongerengarantie.

Vandaag is de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest **de belangrijkste plaats voor het Brussels sociaal overleg** in het gewestelijke wetgevingsproces. Om zijn opdracht te vervullen, beschikt de Raad over een Secretariaat dat niet alleen instaat voor de organisatie van de werkzaamheden van de verschillende interne instanties, maar ook voor de nodige studiewerkzaamheden om de Raad bij zijn opdrachten van advies en overleg te ondersteunen.

⁽¹⁶⁾ Volgens Statbel (Algemene Directie Statistiek) (2018) is Vlaanderen het Gewest met de hoogste inkomens (19.102 €), Brussel het Gewest met de laagste gemiddelde inkomens (13.980 €) en bedraagt in Wallonië het gemiddeld inkomen 16.787 €.

Enkele belangrijke data in de geschiedenis van de Raad

Figuur 3 - Enkele belangrijke data in de geschiedenis van de Raad

4.2 Samenstelling van de Raad

De Raad verenigt de vertegenwoordigers van de representatieve organisaties:

- ✓ **Van de werkgevers:** Kamer van Handel en Nijverheid van Brussel en Verbond van Ondernemingen te Brussel (BECI-VOB);
- ✓ **Van de middenstand:** Union des Classes Moyennes (UCM), Kamer van Handel en Nijverheid van Brussel (BECI-KHNB), Federatie van Vrije en Intellectuele Beroepen van België (FVIB-SDZ), Beweging van Zelfstandigen (IZEO), Liberaal Verbond voor Zelfstandigen Gewest Brussel (LVZ), Syndicaat der Zelfstandigen en KMO's (SDZ), Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen (NSZ), Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO), Nationale Unie van Vrije en Intellectuele Beroepen van België (NUVIBB);
- ✓ **Van de social-profitsector:** de Brusselse Confederatie van Social-Profit Ondernemingen (BCSPO), die in 2018 BRUXEO is geworden;
- ✓ **Van de werknemers:** het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV), het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV) en de Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België (ACLVB).

4.3 Instanties van de Raad

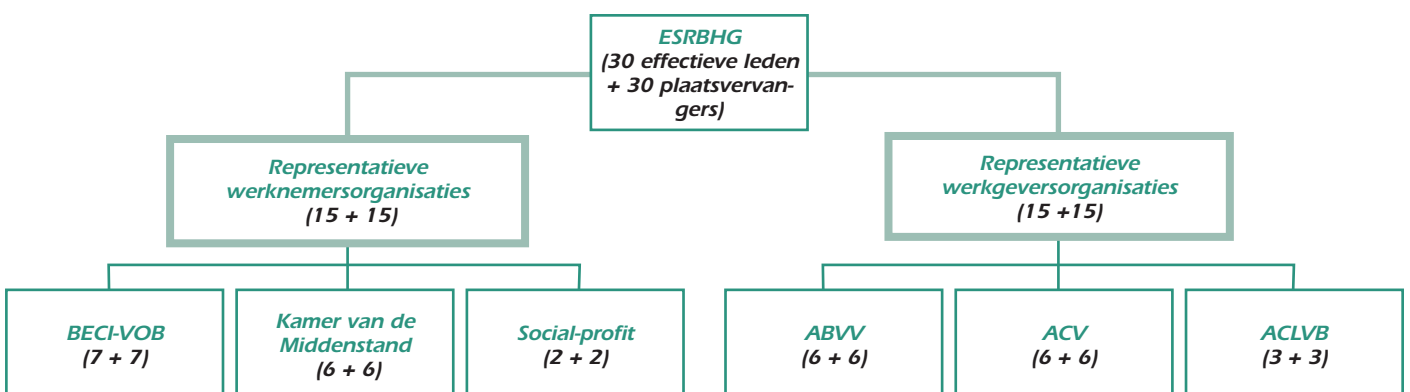
De werking van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt waargenomen door verschillende **instanties**:

De Plenaire zitting in vergadering

De Plenaire zitting

De **Plenaire zitting** bestaat uit 30 leden (zie Figuur 4). Ze komt doorgaans éénmaal per maand bijeen en heeft als opdracht de **ontwerpen van adviezen en aanbevelingen goed te keuren**, die de Commissies en Werkgroepen hebben voorbereid.

Figuur 4 - Samenstelling van de Plenaire zitting van de Raad

4.3.2 De Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur bestaat uit 6 leden (1 van BECI, 1 van de KvM, 1 van de social-profit, 1 van het ABVV, 1 van het ACV en 1 van de ACLVB), waaronder de Voorzitter en de Ondervoorzitter van de Economische en Sociale Raad. Hij is het **uitvoerend orgaan** van de ESRBHG en heeft de ruimste bevoegdheden voor het bestuur en beheer van de Raad.

De Voorzitter en de Ondervoorzitter worden **voortwee jaar verkozen**, respectievelijk en afwisselend onder de leden die enerzijds de werkgeversorganisaties en anderzijds de werknemersorganisaties vertegenwoordigen. Ze behoren tot een verschillende taalrol.

De Raad van Bestuur van 31 december 2018

4.4 Bevoegdheden van de Raad

De Raad heeft **drie verschillende bevoegdheden**:

- Een bevoegdheid van overleg;
- Een bevoegdheid van studie, advies en aanbeveling;
- Specifieke opdrachten toegewezen bij ordonnantie of besluit.

4.4.1 Bevoegdheid van overleg - Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité

Artikel 5, § 1 van de ordonnantie van 8 september 1994 houdende oprichting van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verleent de Raad een **bevoegdheid van overleg** die tussen de Brusselse sociale partners en Regering inzake alle aangelegenheden die verband houden met de gewestelijke ontwikkeling en planning wordt georganiseerd.

Om deze opdracht te vervullen, werd in 1997 een **Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité (BESOC)** opgericht. Het kan overleg plegen over alle beleidskwesties met een sociaaleconomische dimensie die ofwel onder de bevoegdheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vallen, ofwel het akkoord, het advies of de verbintenis van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering vereisen.

Artikel 7 van de ordonnantie bepaalt uitdrukkelijk dat de Raad het overleg tussen de sociale partners en de Brusselse Hoofdstedelijke Regering organiseert inzake alle aangelegenheden die verband houden met **de gewestelijke ontwikkeling en planning**, met

Figuur 5 - De opdrachten van de Raad

uitzondering van deze die onder de bevoegdheid van de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie (GOC) vallen.

De leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de Brusselse sociale partners komen minstens één keer per jaar samen in het BESOC.

Sinds 28 mei 2015 kan het **met de gemeenschapsoverheden uitgebreide** BESOC beraadslagen over alle aangelegenheden die onder de bevoegdheid vallen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), de Federatie Wallonië-Brussel (F-WB), de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF) en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) en die een impact op het economische en sociale leven van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben.

Het uitgebreid BESOC - 16 juni 2015 in het Atomium

Samenstelling van het BESOC

De **Minister-president van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering** zit het BESOC voor, dat bestaat uit:

Figuur 6 - Samenstelling van het BESOC

Sociale Top van 26 september 2017

Sociale Toppen

Sinds oktober 2013 hebben de leden van het BESOC de gewoonte aangenomen om aan het begin van elk parlementair jaar tijdens "Sociale Toppen" **bijeen te komen** om de balans op te maken van het voorbije jaar en om **in onderlinge overeenstemming de prioriteiten te bepalen die moeten worden uitgevoerd**, met concrete doelstellingen, vastgestelde middelen en een tijdschema. Tijdens de laatste Sociale Top van de legislatuur 2014-2019 werd een globalere **balans** van de grootste verwezenlijkingen van de Regering in de afgelopen vijf jaar opgemaakt.

De sociale partners hebben van hun kant van de gelegenheid gebruik gemaakt om een inventaris op te maken van de sociaaleconomische dossiers waarvoor zij zullen vragen om nauw bij de werkzaamheden te worden betrokken (mobiliteit, oprichting van Opleidings- en Tewerkstellingspolen, bestrijding van discriminatie bij de aanwerving, digitalisering van de economie, onderwijs, energietransitie, gewestelijke en gemeentelijke fiscaliteit, enz.).

⁽⁵⁷⁾ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 mei 2015 tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 januari 1997 houdende oprichting van een Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité.

4.4.2 Bevoegdheid van studie, advies en aanbeveling

De adviesfunctie van de Raad, die erin bestaat om adviezen op te stellen en uit te brengen naar de Brusselse Hoofdstedelijke Regering toe, is de **dagelijkse** opdracht van de Raad. Raadpleging, via het formuleren van adviezen aan de overheid, is een manier om de sociale partners bij de politieke besluitvorming op het economisch en sociaal gebied te betrekken.

De studies, adviezen en aanbevelingen van de Raad worden **hetzij op initiatief van de Raad (initiatiefadvies), hetzij op verzoek van de Regering (advies op aanhangigmaking) uitgevoerd** in de sociaaleconomische gebieden die een invloed op het Gewest uitoefenen.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering vraagt het advies van de Economische en Sociale Raad over voorontwerpen van ordonnanties en ontwerpbesluiten betreffende **gewestelijke aangelegenheden** (tewerkstelling, huisvesting, leefmilieu, enz.). Behalve bij dringendheid heeft de Raad 30 dagen de tijd om zijn advies uit te brengen wanneer de Regering zich tot hem richt.

Of de Regering zich nu tot hen richt (zie Figuur 7 voor het behandelingsproces van een adviesaanvraag binnen de Raad) of ze zich op eigen initiatief ontfermen over een onderwerp dat ze belangrijk of dringend vinden, steeds bespreken de sociale partners het specifieke sociaaleconomische onderwerp in een **Commissie of Werkgroep** (zie kader), wisselen ze hun standpunten uit en streven ze er zoveel mogelijk naar om tot onderlinge **consensuele standpunten** te komen, zodat ze de Regering adviezen ter hand kunnen stellen die hun gemeenschappelijke belangen weerspiegelen. Het ontwerpadvies zal uiteindelijk door de Plenaire zitting worden goedgekeurd en het definitieve advies van de Raad worden.

Hoewel dit advies nooit wettelijk bindend is, kan een consensueel advies waaruit blijkt dat alle sociale partners unanieme standpunten hebben ingenomen, meer **invloed** uitoefenen op de publieke ontvanger dan een advies waarin, bij gebrek aan overeenstemming, verschillende standpunten zijn opgenomen.

Al onze adviezen kunnen op onze website - www.esr.brussels - worden geraadpleegd.

De Commissies en Werkgroepen

Er bestaan momenteel **5 permanente interne Commissies binnen de Raad**, die werden opgericht om een specifieke gewestelijke materie te onderzoeken:

- De Commissie Economie-Werkgelegenheid-Fiscaliteit-Financiën;
- De Commissie Leefmilieu;
- De Commissie Ruimtelijke ordening-Mobiliteit;
- De Commissie Diversiteit, Gelijkheid van kansen en Armoede;
- De Commissie Huisvesting.

Er kunnen op een meer specifieke manier **Werkgroepen** worden opgericht om een thema meer in het bijzonder te bespreken en uit te diepen. Er bestaan er momenteel **2**:

- De Werkgroep "vademecum sociale clausules";
- De Werkgroep "sociale zaken-gezondheid".

Vergadering van de WG vademecum sociale clausules

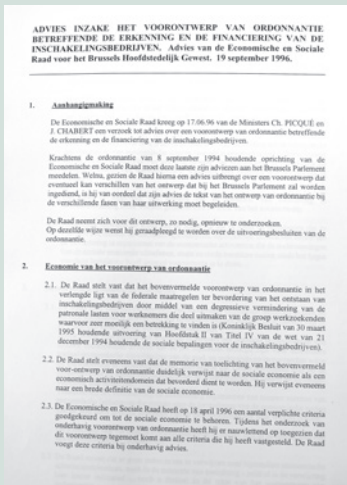

Figuur 7 - Verwerkingsproces van een advies op aanhangigmaking binnen de Raad

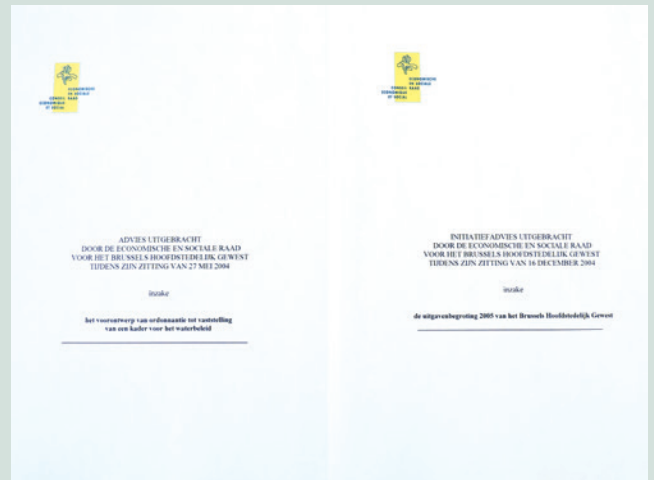

In zijn 25-jarig bestaan is het aantal adviezen op aanhangigmaking of op initiatief van de Raad gestaag toegenomen, van 54 adviezen in de eerste drie jaar tot meer dan 700 op dit moment.

Wij hebben een aantal van de **emblematische adviezen** die de Raad de voorbije drie decennia heeft uitgebracht, op de voorgrond willen plaatsen.

1996 Eerste advies van de Raad als Brusselse ION met betrekking tot de erkenning en de financiering van de Inschakelingsondernemingen (IO).

2004

- Voorontwerp van ordonnantie tot vaststelling van een kader voor het waterbeleid (27 mei 2004)
- Initiatiefadvies inzake de uitgavenbegroting 2005 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (16 december 2004)

2014

- Ontwerp van Gewestelijk plan voor duurzame ontwikkeling (GPDO) (20 februari 2014)
- Initiatiefadvies betreffende de werking van het systeem van de dienstencheques na regionalisering (20 maart 2014)

2019

- Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot vaststelling van het ontwerp van Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (24 april 2019)
- Initiatiefadvies inzake de principiële nota betreffende de diesel- en benzineuitstap (21 februari 2019)

4.4.3 Specifieke opdrachten

In de loop der jaren werden de Raad, bij ordonnanties of besluiten, **specifieke opdrachten** van advies of beslissingen toevertrouwd. Daarom werden er binnen de Raad verschillende instanties ingesteld om deze nieuwe specifieke opdrachten uit te voeren.

Naast de 5 interne Commissies van de Raad en de 2 Werkgroepen zijn er dus ook:

- De Kamer van de Middenstand (KvM)

De KvM verdedigt de **belangen van de Brusselse KMO's en zelfstandigen**. Haar belangrijkste opdracht bestaat erin om adviezen of voorstellen te formuleren over algemene problemen met betrekking tot de middenstand in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ze brengt adviezen of voorstellen uit, hetzij op verzoek van de Brusselse Regering of één van de leden van de Regering, hetzij op eigen initiatief.

- De Adviescommissie inzake arbeidsbemiddeling

Haar opdrachten zijn: 1) adviezen uitbrengen in het kader van de procedure voor het aanvragen van een erkenning als **uitzendbureau**; 2) adviezen uitbrengen in het kader van de procedures voor het samenvoegen, omvormen of opsplitsen van erkende uitzendbureaus; 3) adviezen uitbrengen in het kader van de procedures voor het opschorten of intrekken van de erkenning als uitzendbureau.

- De Adviescommissie erkenning van de dienstencheque-ondernemingen

Haar opdracht bestaat erin om adviezen uit te brengen aan de Minister van Tewerkstelling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over de toekenning of intrekking van de erkenning van de **dienstencheque-ondernemingen**.

- De Commissie Opleidingsfonds Dienstencheques

Haar opdrachten zijn: 1) het uitbrengen van adviezen over **opleidingen** die onder het toepassingsgebied van het koninklijk besluit van 12 december 2001 vallen met het oog op de gedeeltelijke terugbetaling van de opleidingskosten bedoeld in artikel 9bis, § 1 van de wet van 20 juli 2001; 2) het goedkeuren van de opleidingsplannen bedoeld in artikel 8 van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de **dienstencheques**.

- De Erkenningscommissie Betaald Educatief Verlof

Haar opdracht is het erkennen van opleidingen op het gebied van **betaald educatief verlof**. Betaald educatief verlof is een **recht van werknemers** in de privésector om erkende opleidingen te volgen en om afwezig te zijn op het werk met behoud van loon.

- De Strategische Commissie van hub.brussels

Haar opdrachten zijn : 1) de Raad van Bestuur van hub.brussels informeren over de vooruitzichten en het beleid

dat desgevallend moet worden gevoerd en ervoor zorgen dat de door het Agentschap aangeboden diensten tegemoetkomen aan de noden van de begunstigden, met name de **Brusselse handelszaken en ondernemingen en de buitenlandse ondernemingen die zich in Brussel zouden kunnen vestigen** ; 2) strategische adviezen uitbrengen, meer bepaald bij het opstellen van de actieplannen van het Agentschap voordat deze aan de Raad van Bestuur worden voorgelegd, alsook bij het opvolgen van de doelstellingen van hub.brussels (bij het opstellen van de oriëntatiebrief of het activiteitenverslag).

- De Vergadering van de Regio-instanties Kwalificerend onderwijs - Opleiding - Arbeid

Haar opdrachten zijn : 1) de coördinatie van de uitvoering van de verschillende Regio-instanties, om de coherentie ervan te verzekeren en de naleving van het kader van hun opdrachten te waarborgen ; 2) de coördinatie van de werking van de Regio-instanties, de uitwisseling van goede praktijken en het streven naar coherentie en transversaliteit bij de uitvoering van de opdrachten ; 3) toezien op de samenhang van de beslissingen van de verschillende Regio-instanties en op de gevolgen daarvan voor de gebieden die aan de grens van verschillende **Instanties Kwalificerend onderwijs - Opleiding - Arbeid** liggen ; 4) het overleg en de gezamenlijke werkzaamheden bevorderen tussen verschillende Regio-instanties in het kader van een "zone interbasins" voor overleg en coördinatie, waarin vertegenwoordigers van de betrokken Regio-instanties zijn verenigd.

- De Adviesraad voor Sociaal Ondernemerschap

Zijn opdrachten zijn: 1) adviezen uitbrengen inzake de erkenning van **sociale ondernemingen** en inschakelingsprogramma's; 2) het overleg organiseren tussen erkende sociale ondernemingen en publieke en private actoren in verband met het sociaal ondernemerschap; 3) bijdragen tot de bevordering van het gewestelijk beleid op het gebied van **sociale economie**.

- Het Overlegplatform voor de Werkgelegenheid

Zijn opdrachten zijn : 1) het overleg en de samenwerking organiseren tussen **ACTIRIS**, de organismen die met ACTIRIS een overeenkomst hebben afgesloten en de erkende privé-tewerkstellingsagentschappen of deze die over een aangifte beschikken die conform de ordonnantie van 14 juli 2011 betreffende het gemengd beheer van de **arbeidsmarkt** in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd geregistreerd ; 2) de samenwerking van deze privé-tewerkstellingsagentschappen bij de tenuitvoerlegging van het gewestelijk werkgelegenheidsbeleid in het kader van overeenkomsten met ACTIRIS bevorderen ; 3) toezien op de toepassing van de ordonnantie van 4 september 2008 betreffende de strijd tegen discriminatie en de gelijke behandeling op het vlak van de tewerkstelling ; 4) de tenuit-

voerlegging van de ordonnantie van 14 juli 2011 opvolgen ; 5) de Regering alle voorstellen doen met betrekking tot het gemengd beheer van de arbeidsmarkt.

4.5 Nieuwe missies verleend in 2014 en 2015

In zijn 25-jarig bestaan werden de **bevoegdheden** van Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verder uitgebreid en kreeg hij steeds meer **opdrachten**.

Naast de 3 opdrachten die hierboven aan bod zijn gekomen, hebben 3 nieuwe diensten binnen de Raad het levenslicht gezien:

- Het Observatorium van de referentieprijzen voor de overheidsopdrachten in 2014;
- De functie van "Coördinator Strategie 2025" in 2015;
- De Sectorale Facilitatiedienst in 2015.

Het Observatorium van de Referentieprijzen voor de Overheidsopdrachten

Observatoire/Observatorium publicprocurement.brussels CESRBC/ESRBHG

Omdat de sociale partners vaststelden dat oneerlijke concurrentie en zwartwerk bij overheidsopdrachten moesten worden bestreden, werd bij ordonnantie van 3 april 2014 binnen de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het **Observatorium van de referentieprijzen voor de overheidsopdrachten** opgericht.

Gids van goede praktijken in overheidsopdrachten, gepubliceerd door het Observatorium

De opdrachten van dit Observatorium zijn erop gericht **om gewestelijke openbare aankopers in het kader van hun overheidsopdrachten bij te staan**, met name door analytische resultaten te verstrekken over prijzen waarvan wordt vermoed dat ze abnormaal laag zijn en door aanbevelingen op te stellen voor technische clausules die in de lastenboeken moeten worden opgenomen om de gunning en uitvoering van **overheidsopdrachten** te verbeteren.

Daarnaast werden de opdrachten van het Observatorium uitgebreid ingevolge de werkzaamheden van de WG "Sociale dumping", waaronder de ontwikkeling van een online **bedrijvengids**.

De Coördinator Strategie 2025 Go4 Brussels 2025

In 2015 werd binnen de Raad een functie van "**Coördinator Strategie 2025**" in het leven geroepen om de coördinatie van de opvolging van alle beleidswerven die in het kader van de Strategie 2025 - Go4 Brussels 2025 werden opgezet, te verzekeren.

De coördinator is het doorgeefluik op het niveau van de Raad voor wat de **operationalisering** van de werkzaamheden van de Strategie 2025 - Go4 Brussels 2025 betreft: hij brengt aan de leden van de Raad verslag uit over de uitvoering van de beleidswerven en geeft hun vragen door aan alle betrokken actoren.

Besprekingen rond de beleidswerven van de S2025 tijdens de Sociale Top van 2018

De Sectorale Facilitatiedienst

Omdat men het gekruist beleid tewerkstelling-opleiding van de Strategie 2025 - Go4 Brussels 2025 in samenwerking met de sectorale actoren wou versterken, werd in 2015 binnen de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de **Sectorale Facilitatiedienst** in het leven geroepen.

De opdracht van de Sectorale Facilitatiedienst bestaat erin om de verschillende economische **sectoren** die in Brussel aanwezig zijn, te mobiliseren door middel van **Kaderakkoorden** met de Brusselse Regering, en om de wederzijdse synergieën tussen de sectoren en de instanties op het gebied van tewerkstelling, beroepsopleiding en onderwijs te versterken.

Door de vertegenwoordigers van de werkgevers en werknemers van een Paritair Comité (= de sectorale sociale partners) van de economische sectoren die in Brussel actief zijn (bouw, horeca, technologische industrie, enz.) erbij te betrekken, streven deze Kaderakkoorden ernaar **om de tewerkstelling en de kwaliteit van de tewerkstelling van de Brusselaars** in deze verschillende sectoren **te verbeteren** : door het verwerven van competenties te bevorderen ; door op de sectorale evoluties in te spelen ; door het opleidingsaanbod aan de noden van de sectoren en de ondernemingen ervan aan te passen ; door de tewerkstelling in de sectoren te bevorderen ; door discriminaties te bestrijden ; ...

Ondertekening van het Sectoraal kaderakkoord Bouw, op 2 oktober 2018

5. Besluit

Hoewel de uitdagingen om het federaal sociaal overleg nieuw leven in te blazen zich aan de sociale partners en de federale Regering opdringen, is de situatie in Brussel geëvolueerd ten gunste van de geleidelijke ontwikkeling van een **sterk gewestelijke sociaal overleg** ten voordele van de Brusselaars en de Brusselse werknemers en ondernemingen.

Sinds de oprichting van de Raad in 1994 zijn er 25 jaar verstreken en is de balans die bij deze verjaardag werd opgemaakt stimulerend voor een Raad, die zijn plaats in het institutionele en sociaaleconomische landschap van Brussel heeft gevonden. Naast zijn voortdurend versterkte adviserende rol (54 adviezen in 1996, 193 adviezen in 2006, 581 adviezen in 2016) is de Raad nu een echte **partner** van de Regering geworden door zijn soms kritische, maar steeds constructieve betrokkenheid, zowel bij de planning en ontwikkeling van het overheidsbeleid, als bij de uitvoering en evaluatie ervan. Deze nieuwe dynamiek van het sociaal overleg, die in 2015 in het kader van het concept van “gedeelde prioriteiten” werd ingevoerd, is een primeur voor het sociaal overleg in België en wordt zowel door de sociale partners als door de politieke actoren die aan deze werkwijze hebben meegewerkt, toegejuicht.

Tevens werd de Raad opgebouwd met een wens tot openheid en **uitwisselingen** met alle Brusselse actoren - verenigingen, Besturen, universiteiten, onderzoekscentra, burgers, ... - door het organiseren van debatten en colloquia over actuele thema's **voor Brussel en de Brusselaars**. Deze uitwisselingen met alle Brusselse belanghebbenden verrijken de werkzaamheden van de Raad.

Nu in 2019 de goede werking van het Brussels sociaal overleg wordt erkend, wat zijn dan de **vooruitzichten** voor de Raad aan het begin van deze nieuwe regeringslegislatuur?

De Raad heeft op een positieve wijze akte genomen van de voornemens en verbintenissen in de Gewestelijke beleidsverklaring van de nieuwe Regering die na de verkiezingen van mei 2019 werd ingesteld, met betrekking tot het sociaal overleg en de rol die zij van plan is de Brusselse sociale partners toe te kennen. De wens om de “gedeelde prioriteiten” **wettelijk te verankeren**, bevestigt aldus de erkenning van de doeltreffendheid van deze praktijk die de sociale partners in gang hebben gezet. De voortzetting van de “Strategie 2025”, die de **“Strategie 2030”** is geworden, versterkt de grote beleidswerven voor de sociaaleconomische ontwikkeling van het Gewest. De expliciete verwijzing naar **de betrokkenheid van de sociale partners** bij een reeks hervormingen die de Regering overweegt, wijst erop dat het sociaal overleg de komende jaren zeer actief zal zijn. De Raad is bereid om met ernst en enthousiasme te werken aan de ontwikkeling en uitvoering van een **ambitieuw beleid** voor de economische, sociale en ecologische ontwikkeling van Brussel, een Gewest waar het leven goed is voor iedereen!

“De meest geavanceerde en evoluerende samenlevingen zijn deze die, om de kwaliteit van de openbare besluitvorming te verbeteren, de ervaring, de mening en de participatie van mannen en vrouwen weten te vragen, niet alleen op basis van hun opinies en ideologische opvattingen, maar ook op basis van wie ze zijn en wat ze in hun dagelijks leven doen. Samenlevingen die politieke en sociale democratie weten te verenigen, zijn het best gewapend voor de toekomst”. Als we ons aansluiten bij Jacques Dermagne, voormalig Voorzitter van de Franse Economische en Sociale Raad, kan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat zijn drijvende krachten heeft weten te mobiliseren, de huidige en nieuwe uitdagingen met **vertrouwen** en **vastberadenheid** aangaan.

⁽¹⁸⁾ DERMAGNE, J. (2000). Le Monde.

Interview met Mijnheer Jan De Brabanter

Jan DE BRABANTER (BECI) is sinds 1 januari 2018 Voorzitter van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De Raad: De Raad werd opgericht op 8 september 1994 en viert vandaag zijn 25-jarig bestaan. Wat is uw mening, balans van de laatste jaren?

Jan De Brabanter : 25 jaar is meer dan een volwassen leeftijd. Dat geldt zeker voor de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Gewest. Sinds de oprichting ervan is er een lange weg afgelegd. Moest ook, want vooral de opeenvolgende Staatshervormingen, niet in het minst de zesde, hebben ervoor gezorgd dat het Brussels Gewest met bevoegdheden moest rekening houden die het vroeger niet had. Het belang en het gewicht van de sociale partners op het Brussels niveau is dus zienderogen toegenomen.

De Raad: Er is de laatste 25 jaar heel wat veranderd. Welke zijn de grote evoluties die u heeft vastgesteld?

Jan De Brabanter : Ik heb het volledige traject tijdens de 25 jaar niet persoonlijk meegemaakt, maar wel de recente periode waar het heel snel is gegaan. Even terug naar juli 2012 wanneer het eerste luik van de zesde Staatshervorming werd aangenomen. Hiermee werd de Hoofdstedelijke gemeenschap van Brussel opgericht om het overleg tussen de verschillende overheidsniveaus over gewestoverschrijdende aangelegenheden te regelen. Ook de financiering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dateert van toen, met tegemoetkomingen voor een aantal ontbeerde inkomsten en voor extra belastende uitgaven voor mobiliteit,

veiligheid en de internationale rol van het Gewest.

Begin 2014 trad het tweede luik van de staatshervorming in voege. De lijst van de geheel of gedeeltelijk overgeheveldde bevoegdheden of instellingen naar de Gewesten is indrukwekkend! Meer werk dus op de plank van de Brusselse Regering, van de Commissies en Werkgroepen en de Raad, maar ik kan nu gerust stellen dat het gesmeerd loopt en dat het werk dat onze experts binnen de Raad - vertegenwoordigers van diverse organisaties van ondernemingen, van zelfstandigen van de social-profitsector en van de drie vakbondsorganisaties - werkelijk weegt op het beleid van de Regering. De verstandhouding tussen de partners is goed, de belangen zijn gekend en de expertise is aanwezig.

De Raad: Wat zijn volgens u de grote tendensen waaraan we ons inzake sociaal overleg tijdens de komende jaren mogen verwachten?

Jan De Brabanter : Rekening gehouden met een gevoelig betere conjunctuur van de laatste maanden - en laat ons hopen dat we nog een lange periode tegemoet gaan van economische stabiliteit of groei - is het opvallend dat de vakbonden nu meer de focus leggen op de kwaliteit van jobs. Werk hebben is niet langer voldoende, het moet nu ook een "kwaliteitsjob" zijn. Terwijl het vroeger vooral ging om de werkloosheid te doen dalen en om zoveel mogelijk mensen - liefst Brusselaars uiteraard - aan het werk te zetten, wordt nu volop ingezet op duurzaamheid en kwaliteit van

de arbeidsplaatsen. Als werkgevers kunnen wij ons daarin vinden, alleen verschilt de definitie van duurzaamheid en kwaliteit op de arbeidsmarkt misschien sterk.

Door automatisatie, digitalisering, technologische innovatie en de "New Ways of Working" zijn de jobs die vroeger als zwaar, moeilijk of onregelmatig bestempeld werden, nu aangenamer, lichter en dus kwaliteitsvoller.

Ook merken we toch wijzigingen in de verwachtingspatronen, vooral bij jongeren. Vaak kiezen die voor deeltijdjobs, interimjobs of wisselfuncties die het hen toelaten om ervaring op te doen, maar ook om tijd genoeg te hebben om te reizen of zelf met een onderneming te starten. Dus wat heet vandaag een duurzame en kwaliteitsjob? We zullen de discussies hierover moeten voeren.

Natuurlijk mogen wij niet uit het oog verliezen dat er inderdaad nog zware jobs zijn en dat er knelpuntberoepen zijn waarvoor het moeilijk is om geschikte kandidaten te vinden. Vooral op het federaal niveau zal de dialoog moeten worden voortgezet om het dossier van de zware beroepen af te ronden. In Brussel moet onze aandacht uitgaan naar de erkenning en de optimalisatie van competenties en het invullen van zoveel mogelijk vacatures in de zogenaamde 'knelpuntberoepen'. Dat zijn jobs met toekomst en loopbaanperspectieven!

Welk zijn de trends voor het sociaal overleg de komende jaren? We staan nu aan het begin van een nieuwe legislatuur met een Regeerprogramma dat voor de komende 5 jaar veel werk

inhoudt voor de Excellenties ... en dus ook voor de sociale partners. De Raad heeft alvast duidelijk gemaakt dat werkgevers en werknemers de werkmethode van de gedeelde prioriteiten wil voortzetten. De methode is nu voldoende beproefd en laat de sociale partners toe om vroeg bij het beleidsvormingsproces te worden betrokken en om aan de verschillende fasen van de uitvoering, opvolging en evaluatie deel te nemen. Wij zijn bijzonder proactief geweest en hebben nog vóór de verkiezingen van mei 2019 verkondigd dat de sociale partners reeds een twintigtal dossiers voor de volgende Regering klaar hebben, die volgens de werkwijze van de gedeelde prioriteiten kunnen worden uitgewerkt.

Naast de mobiliteits- en fiscaliteitskwesties is er de noodzaak om van Brussel een Smart City te maken, moet het tewerkstellings- en opleidingsbeleid op het sectorniveau worden voortgezet, is er het onderwijsvraagstuk, maar ook de strijd tegen discriminatie op het werk of dossiers in verband met sociale en gezondheidskwesties (Iriscare, autonomieverzekering, ...). Last but not least zijn er de onderhandelingen over een energietransitieplan om het Brussels Gewest vooraan in de strijd tegen de klimaatverandering te plaatsen.

Dit zijn kort samengevat de goede voornemens van de Raad om de dialoog en de werkzaamheden gedurende de volgende 5 jaren resoluut voort te zetten.

De Raad: Wat is uw toekomstvisie voor de Raad, zijn rol en zijn opdrachten binnen het sociaal overleg te Brussel?

Jan De Brabanter : Zoals al aangestipt ligt de prioriteit vandaag op het vinden van oplossingen om de fameuze “mismatch” op de Brusselse arbeidsmarkt weg te werken. Concreet betekent dit dat er meer Brusselaars aan het werk moeten gaan en dat vergt een complex geheel van korte, middellange en lange maatregelen. Niet alleen moeten er bijkomende jobs gecreëerd worden - de overheid kan daar een deel van op zich nemen, maar het zijn vooral ondernemers en bedrijven die jobs creëren - er is ook nog veel werk om de werknemers van morgen beter af te stemmen op de sterk gewijzigde arbeidsmarkt. We kijken hiervoor vooral richting onderwijs natuurlijk, maar daar hebben wij in Brussel weinig - veel te weinig - inspraak in.

Wat we wel kunnen, is meer inzetten op meer twee- en meertaligheid, op elementaire en digitale competenties en op levenslang leren. In Brussel kunnen we ongetwijfeld het Duaal leren of “werkplekleren” meer gaan stimuleren. Steeds weer werkgevers staan ervoor open om nog studerende jongeren te verwelkomen die al werkend de knepen van het vak leren. Doel is ook om de onrustwekkende cijfers van het schoolverlaten naar beneden te halen!

Op deze zaken kan de Economische en Sociale Raad zeker gaan wegen op het beleid van deze Regering. Bij

de eerst volgende Sociale Top komen we trouwens terug op onze vraag naar meer inspraak in de onderwijsmateries, vooral voor wat betreft het Franstalig onderwijs via de Cocof en de Regering van de Federatie Wallonië-Brussel. Maar ook voor het Nederlandstalig onderwijs, want eerlijk gezegd zijn we hier enkel maar bevoegd voor het beheer van de gebouwen van de scholen! Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel doet het al prima, maar beter kan altijd, niet? Rest de vraag hoe we tot twee- en meertalig onderwijs voor onze Brusselse “ketjes” kunnen evolueren?

Dat zijn enkele belangrijke items onder de noemer ‘sociaal’ en ‘tewerkstelling’. Er zijn er nog veel meer terug te vinden in de nieuwe Regeringsverklaring en in de Strategie 2025 - Go4Brussels, waarvoor wij nu op de Regering Vervoort III rekenen om zowel inhoudelijk als qua methodologie met participierend en rechtstreeks overleg verder te werken.

De ESRBHG begint met de letter ‘e’ van economie. Laten we dat zeker niet vergeten, want vandaag is het meer dan ooit belangrijk om het ondernemerschap te ruggensteunen en om een gunstiger economisch klimaat te bestendigen. Ook hier liggen de thema’s al op tafel: inzetten op duurzaamheid, vernieuwing, digitalisering, klimaat en leefmilieu, maar niet zonder de bereikbaarheid van winkels, handelaars en ondernemingen te vergeten. Er is de nood aan steunmaatregelen voor ondernemingen, ook voor onderzoek & ontwikkeling, de Europese en internationale

functies van Brussel, het toerisme en de exportpromotie. Cruciale thema's blijven uiteraard mobiliteit, ruimtelijke ontwikkeling, leefmilieu en fiscaliteit.

Zowel intern als bij alle organisaties van de sociale partners is er vandaag veel expertise om het sociaal overleg ter zake in goede banen te leiden. De Regering kan rekenen op een betrouwbare en professionele partner, die soms wat dwars gaat liggen of tegengas geeft maar zeker constructief aan de verdere ontwikkeling van het Brussels Gewest wil meewerken.

De Raad: Welke momenten tijdens uw Voorzitterschap zijn u het meest bijgebleven?

Jan De Brabanter : Op 1 januari 2018 heb ik het Voorzitterschap van de Raad overgenomen van Philippe Van Muylder die in juni 2016 was aangetreden. Ik verwijs met respect naar mijn voorganger, want in die periode moest alle aandacht gaan naar

het herstel en de schadebeperkingen voor de Brusselse economie, samenleving en bevolking na de terreuraanslagen van 22 maart 2016. Gelukkig was de economische heropleving en een betere conjunctuur in het voorjaar 2018 al duidelijk voelbaar, zodat ook het sociaal overleg zich kon toespitsen op de grote projecten voor Brussel: de sectorale aanpak voor vorming en opleidingen, de mobiliteitsdossiers, de tewerkstellingsmaatregelen voor jong en oud, steunmaatregelen voor de ondernemingen, de "Small Business Act", enz.

Twee dingen die ik graag vernoemen die mij - aangenaam - hebben verrast gedurende mijn periode als Voorzitter: voorop ongetwijfeld de jeugdwerkloosheid die blijft dalen en nu onder de symbolische grens van 7.000 jongeren is gedoken. Nog steeds 18,2%, maar in 6 jaar tijd is het aantal jonge Brusselse werkzoekenden meer dan gehalveerd. Dat is bijzonder hoopgevend!

En ten tweede: in de marge van alle kopzorgen, drukke agenda's en overleg toch ook een pluim voor de organisatie zelf. Want in juni 2017 heb ik Joëlle Delfosse, de eerste directrice van de ESRBHG sinds de oprichting ervan, mogen danken voor haar lange carrière en mogen gelukwensen voor een welverdiende oppensioensstelling. Zij heeft er samen met adjunct-directeur Johan Van Lierde voor gezorgd dat een gezonde en goed bestuurd organisatie kon worden voortgezet. De zoektocht naar een opvolg(st)er was intens en verliep volgens een nauwgezette en moeilijke procedure, maar heeft resultaat gehad: met de benoeming van Caroline Vinckenbosch als nieuwe Directrice van de Economisch en Sociale Raad zijn we zeker van een vakkundige en betrouwbare leiding van dit onmisbaar platform voor overleg, kennis en sociale vrede.

Interview met Mevrouw Myriam Gérard

Myriam GÉRARD (ACV) heeft tussen 2010 en 2012 het Voorzitterschap van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waargenomen. Tijdens haar loopbaan bij de Raad heeft ze eveneens in verschillende Commissies zitting gehad.

De Raad: De Raad werd op 8 september 1994 opgericht en viert vandaag zijn 25-jarig bestaan. Wat is uw mening, uw balans, in het bijzonder wat de periode tussen 2005 en 2015 betreft die u goed heeft gekend?

Myriam Gérard : Van een kleine structuur met het statuut van vzw, ietwat verloren in de WTC II-toren, is de Raad geleidelijk uitgegroeid tot een instelling met een Secretariaat met uitgebreidere actiemiddelen en een directie die naam waardig. De verhuizing van de Raad naar wat de sociale partners besloten hebben het "Huis van het Overleg" te noemen (een prachtig gebouw tussen het Madou en het Vrijheidsplein), de maandelijkse organisatie van de Debatten van de Raad en van jaarlijkse colloquia, hebben allemaal bijgedragen tot de uitstraling van deze eerder discrete instelling, maar waarvan we wilden dat ze haar deuren zou opengooien.

Het meest indrukwekkend is echter de uitbreiding van de werkzaamheden van de leden van de Raad en het Secretariaat om de aan de Raad toevertrouwde taken te vervullen, al naargelang de uitbreiding van het bevoegdheidsgebied van de Gewesten: het uitbrengen van adviezen op verzoek van de Brusselse Regering, soms binnen verschrikkelijk korte termijnen, aangevuld met initiatiefadviezen, een steeds intenser en complexer sociaal overleg in het kader van het BESOC, enz.

De Raad: Er is de laatste 25 jaar heel wat veranderd. Welke zijn de grote evoluties die u heeft vastgesteld?

Myriam Gérard : Als ik bij de dynamiek blijf die eigen is aan het Gewest, zou ik er in de eerste plaats op willen wijzen dat het overleg tussen de Brusselse Regering en de sociale partners intensiever is geworden, maar dat er zich ook veranderingen in de methoden hebben voorgedaan die niet onbeduidend zijn.

Zo hadden de sociale partners in 2010 van het kabinet van Minister-president Charles Picqué een belangrijke termijn verkregen om het eerste ontwerp van het PDSG (Pact voor Duurzame Stedelijke Groei/New Deal) grondig te herzien. Er heeft zich een gekruist beleid ontwikkeld, dat nog steeds te voorzichtig was, maar essentieel om gestalte te geven aan een meer systemische en transversale benadering van de tewerkstellings-, opleidings- en onderwijsvraagstukken, die in verschillende institutionele niveaus opgesloten zaten. De Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu heeft van haar kant een formidabel overleg met de actoren van het bouwwezen in het leven geroepen. Met de Regering Vervoort is in de Strategie 2025 - Go4 Brussels 2025 het concept van de "gedeelde prioriteiten" ontloken; hierbij stellen de sociale partners het op prijs dat zij in een vroeger stadium van het beleidsvormingsproces meer worden geraadpleegd.

Een belangrijk keerpunt in onze politieke geschiedenis, is de overheveling van belangrijke bevoegdheden van het federale niveau naar het Gewest en de Gemeenschapscommissies, die de werkzaamheden van de Raad ingrijpend heeft gewijzigd. In samenhang met een poging tot dialoog met de Waalse en Vlaamse Raden werden er fundamentele vragen besproken: wie ziet, in een Gewest in volle bevolkingsexplosie, de kinderarmoede toenemen en gezinnen met een gemiddeld en hoog inkomen uit deze armoede treden? Hoe moet men dergelijke gevoelige bevoegdheden als het gezinsbeleid opvangen doorheen de overheveling van de kinderbijslag naar de GGC, in de wetenschap dat de middelen niet volledig zullen worden overgeheveld? Welke bedragen moeten er worden toegekend? Moet men bepaalde gezinnen bevoorrechten? Wat met het luik gezondheid? De ION Iriscare, die in mei 2018 werd opgericht en die op vraag van de sociale partners uit 2 takken zal bestaan, één sociale en een andere kinderbijslag, zal in elk geval de traditie van het overleg op zijn Belgisch naleven, zoals dit op het federaal niveau werd gevoerd.

De Raad: Wat zijn volgens u de grote tendensen waaraan we ons inzake sociaal overleg tijdens de komende jaren mogen verwachten?

Myriam Gérard : Het medebeheer van Iriscare zou veel energie moeten monopoliseren, gezien iedereen zijn draai erin zou moeten vinden, ... De financiële afwegingen waarmee de Regering te maken zal krijgen (zal het Gewest de bijschaving van het overgehevelde budget voor gezondheidszorg en kinderbijslag compenseren?), verdienen het om voor de sociale partners te worden toegelicht. Huisvesting is voortaan het voorwerp van een specifieke Commissie van de Raad en verdient het om hoog op de agenda van de werkzaamheden Raad te worden geplaatst, gezien huisvesting een centrale plaats in andere kwesties inneemt. De GBV van 18 juli 2019 stelt zich 3 zeer ambitieuze doelen: antwoorden op de sociale nood (huisvesting komt derhalve vanaf de eerste bladzijden wijselijk aan bod), op de klimaatnood en tot slot de governance verbeteren. De GBV belooft een geïntegreerde aanpak, waarbij ook ondernemingen, in ieder geval de kleine en middelgrote, worden uitgenodigd om aan deze dynamiek deel te nemen. Tevens roept ze op tot deelname van de burgers, zonder echter het overleg te veronachtzamen.

De Raad: Wat is uw toekomstvisie voor de Raad, zijn rol en zijn opdrachten binnen het sociaal overleg in Brussel?

Myriam Gérard : Het woord noodtoestand, waarmee in heel wat kringen al lang wordt geschermd en dat dus tot op de draad versleten is, krijgt vandaag echter een heel bijzondere betekenis: de rapporten van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, de IPCC-rapporten, de mobilisatie van Youth for Climate, en vele andere studies of burgermobilisaties zijn er om de Raad alert te houden. De opdracht van de Regering zal niet gemakkelijk zijn.

Ik ontleen aan Marie-Laurence De Keersmaecker en Pol Zimmer hun waarschuwing uit hun zeer recente en indrukwekkende boek “Le logement à Bruxelles entre héritage et perspectives” : “De ontwikkeling van een geïntegreerde aanpak van deze talrijke problemen is zeker een intellectuele uitdaging, maar in werkelijkheid is het, zoals we in dit boek zullen zien, vooral een complexe politieke en democratische uitdaging, die echter van fundamenteel belang is, gelet op de kenmerken en eigenheden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in hun opzicht”.

Laten we in elk geval de hoop uitdrukken dat de definitie van de werkmethode die in het kader van het overleg moet worden aangenomen,

op zijn minst zonder overhaasting zal gebeuren, maar dat er juist zorgvuldig over zal worden nagedacht en dat de interprofessionele sociale partners bij hun leden de lijnen zullen kunnen verleggen. Zo niet zou de Raad zowel bij de Regering als bij de jongere generaties veel aan geloofwaardigheid inboeten.

Om dit punt te benadrukken en gezien de GBV een langetermijnvisie voorstaat, zou het ook aangewezen zijn dat de Raad het begrotingstraject tegen 2024, ingevolge de zesde federale Staatshervorming en de recente of geplande belastinghervormingen door de Regering, goed zou beheersen en openbaar zou maken.

De Regering hoeft niet te rechtvaardigen dat zij de adviezen van de Raad, ook al zouden deze unaniem zijn, niet in aanmerking heeft genomen. Voor belangrijke adviezen is dit uitermate frustrerend. Ik pleit ervoor dat de Raad de Regering een realistisch voorstel zou doen.

Daarnaast maak ik me ook zorgen over het uitgestrekte gebied dat de Raad en zijn leden voortaan moeten bestrijken, zonder enige garantie op extra middelen, gezien de voorspelde economische conjunctuur en de gedwongen situatie van het Gewest. Bovendien overstijgt de complexiteit van de uitdagingen en de verstrengeling ervan het vermogen van alle actoren om deze te begrijpen.

Daarom pleit ik, in navolging van de besluiten van de Staten-Generaal van 2009, voor de vereenvoudiging en afstemming van de verschillende overlegprocedures van de actoren van de stad, zoals de ESRBHG, de GOC (Gewestelijke Ontwikkelingscommissie), de Raad voor het Leefmilieu, de Huisvestingscommissie en de Mobiliteitscommissie, om zo een kwaliteitsvol Secretariaat te waarborgen en eenieders tijd te besparen... waarbij het vermogen om een transversale en constructieve globale visie te ontwikkelen verder wordt gecultiveerd.

In het licht van het bovenstaande lijkt het logisch dat de interprofessionele sociale partners, met het oog op de samenhang met hun nieuwe bevoegdheden, voortaan vertegenwoordigd zouden zijn in de gemeenschapscommissies van de COCOF en de GGC, die zich met sociale en gezondheidsvraagstukken bezighouden.

Naar het voorbeeld van de CESRW en de SERV, en bij gebrek aan andere institutionele ruimten, zou onderwijs - te beginnen met kinderopvang en basisonderwijs - één van de prioriteiten van de Raad moeten zijn, gezien de werkzaamheden die in de structuur van het Werkgelegenheidsgebied worden verricht niet uitputtend zijn voor het onderwerp. Een nood situatie - die des te dringender is geworden door het feit dat er bij het begin van het nieuwe schooljaar 2019

5 nieuwe scholen en bijna 2.600 plaatsen in het Franstalig secundair onderwijs, 2 nieuwe scholen en 666 plaatsen in het Franstalig basisonderwijs en 1.200 plaatsen in het Nederlandstalig basisonderwijs zullen worden gecreëerd - is het tekort aan leerkrachten, dat vooral in Brussel schrijnend is ; jonge leerkrachten worden de meest delicate opdrachten toevertrouwd (uitzendkrachten, veeleisendere scholen, ...) en kunnen dit niet volhouden. Naast de inspanningen die Actiris al heeft geleverd, zijn er innovatieve en verre van conservatieve oplossingen nodig. Een mooi onderwerp om ook vanuit een interprofessioneel oogpunt te bekijken.

Tot slot pleit ik ervoor dat iedereen in de Raad die tot een coöperatief Federalisme oproept, zich ertoe verplicht zou voelen om concrete vormen van intra-Brusselse samenwerking de volle prioriteit te geven.

De Raad: Welke momenten tijdens uw voorzitterschap zijn u het meest bijgebleven?

Myriam Gérard : Het koud zweet brak me uit bij mijn eerste zitting... 18 punten op de agenda, waaronder zware dossiers. Maar bovenal, zeer goede herinneringen aan de hartelijke sfeer die er tijdens de vergaderingen van de Raad altijd heeft geheerst, zonder dat deze verhinderde dat er meningsverschillen werden

geuit. Het lijkt mij dat elk van de sociale partners zich terdege bewust was van de kwetsbaarheid en de versnippering van de instellingen in Brussel. En dit nodigde uit tot dialoog.

Zo heeft het Bureau van de Raad een heel project ondersteund dat mij na aan het hart lag, namelijk de geleidelijke openstelling van studentenjobs voor jongeren in Brussel, in plaats van deze uitsluitend voor te behouden voor kinderen van de directie of het personeel, die meestal in één van de beide Brabanten woonden. Dat is niet onbelangrijk: verbeteren geeft zin aan studeren en leren, alvorens het zoeken naar een baan te vereenvoudigen.

Een herinnering... We dienden een advies over een rapport inzake jeugdarmoede te geven. In het rapport werd gewezen op de absurditeit van de toepassing van het statuut van samenwonende in de werkloosheidswetgeving op jongeren die in medehuur wonen; sommigen wezen ook op de situatie van veel vrouwen die als samenwonend worden beschouwd en op de beperking van de armoedegrens. We zijn erin geslaagd om een gezamenlijk voorstel te doen, door te vragen om de nadelige gevolgen van het statuut van samenwonende in vraag te stellen en dit ter studie voor te leggen.

Gelukkige verjaardag!

Terugblik met foto's van 25 jaar activiteiten

Gebouw van de ESRBHG in de Bischoffsheimlaan 26
30 maart 2017

Installatiezitting van de Raad – 1995

Debat van de Raad «Residentiële zorg voor ouderen
in Brussel : huidige situatie en verwachtingen voor de
toekomst» – 26 februari 2015

Sociale Top 2019 in het BIP, Huis van het Gewest
28 februari 2019

Ondertekening van het Kaderakkoord met de Bouwsector
2 oktober 2018

Ontmoeting met de afvaardiging van de Economische,
Sociale, Ecologische en Culturele Raad van de Republiek
Ivoorkust – 21 september 2016

Plenaire zitting – 20 december 2018

Installatiezitting van de Raad – 1995

Foto tijdens de vergadering van de Raad van Bestuur
25 februari 2019

Verandering van Voorzitterschap – 20 december 2017

Ondertekening van het Kaderakkoord
met de Bouwsector
2 oktober 2018

Bijeenkomst van het BESOC
21 juni 2016

Sociale Top 2018 in het Kanal Centre Pompidou
25 september 2018

Aankomst van het personeel van
de ESRBHG in de lokalen van de
Bischoffsheimlaan 26
14 mei 2009

Logo van de Raad tot 2013

Huidig logo van de Raad

Jaarverslag 1996-1998 van de Raad

Jaarverslag 2018 van de Raad

Het team van de Raad in 2019

Het team van de Raad in 2010

Het Tijdschrift van de Raad

September 2019 – n° 29

Periodieke publicatie van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

ESRBHG

Bischoffsheimlaan 26
1000 Brussel
02/205 68 68
02/502 39 54
cesr@esr.brussels

Verantwoordelijke uitgever:
Caroline Vinckenbosch

Lay-out en druk:
IPM printing nv - Ganshoren

Redactiecomité:

Speciaal Dossier : 25 jaar van de Raad :
Siham Chaouch, Xavier Duby, Alexis Gérard,
Julie Millan, Stéphanie Polet,
Johan Van Lierde, Caroline Vinckenbosch
en Coralie Waeyenbergh

Traductie :

Rik Duynslager en Eric Vanderheyden

Dank aan:

Jan De Brabanter, Myriam Gérard en
Philippe Vandenabeele voor de bijdragen
en de interviews.

